

ליידי לא

ב ימי ילדותי סיפרו לי כתנועת-הנוער את הבדיחה החידה הבאה:
מהו ההבדל בין דיפלומט ובין ליידי?
הדיפלומט — כשהוא אומר „כן“, הוא מתכוון ל„אולי“, כשהוא אומר „אולי“, הוא מתכוון ל„לא“, אם הוא אומר „לא“ — הרי אינו דיפלומט.
הליידי — כשהיא אומרת „לא“, היא מתכוונת ל„אולי“, כשהיא אומרת „אולי“, היא מתכוונת ל„כן“, אם היא אומרת „כן“ — הרי אינה ליידי.

לפי כלל זה — איך להגדיר את הצמרת המדינית של ישראל, לאור עמדתה כלפי יוזמת ארבעת-המעצמות ותוכנית-השלום של המלך חוסיין?

מזכר מאזין שאין דיפלומטים בקרב צמרת זו. לערמת זאת, יש לנו שפע של ליידיים.

לא רק הליידי הראשונה, שהיא ראשיהממי שדה, אלא גם שאר 21 הליידיים הכבודות המהוות את ממשלת-הלייכורדיהלאומי.

כאשר מושמעת הצעת-שלום כלשהי — אמיתית או כוזבת, כנה או טכסית, רצינית או קלת-דעת, מתוך או מבית, מפי יידיים או מפי אויבים — התשובה היא מיידי, אוטומטית ומוחלטת:

„לא!“

מובן שיש לנו קואליציה רחבה מאוד, ומיוצגים בה כל גוני הקשת, לכן יש הבדלים ניכרים בין עמדות שרי הממשלה, אישיים לפי השקפתו.

„לא!“ אומרת ראשיהממשלה, בפשטותה המלבבת.

„לא!“ אומרת מנהלת יגאל אלון, כנאה לסגן נאמן.

„בחהלט לא!“ מכריז משה דיין, מקורי כמו תמיד.

„תשובתנו שלילית בתכלית השלילה“, מדקלם אבא אבן, לא לנצח, בעזרת השם! מתפללים השרים שפירא, בורג וורהפטיג.

„לעולם לא!“ קובעים בתוקף חלוצי השרים גילי וכרמל.

„בוודאי לא!“ מחכים את דעתם השרים ישעיהו, שפירא, שרון, ארון, שרף, ספיר וגבתי.

„לא באלף רבתי!“ רועם השר בגין, ואחריו, בהימחום קל, השר יוסף ספיר.

„מובן שלא!“ נחפזים לקרוא השרים ברזילי ובנטוב.

„זאת אומרת, לא!“ מסכם הקול של השר קול.

ובהארמוניה מופלאה חוזרים על כך, בתיז מור עילאי, כל העיתונים, הרדיו, הטלוויזיה, הנאומים, הספרים והאלבומים.

עד שמציצות זאת הציפורים, ומייללים זאת החתולים, וחושבים זאת בני-האדם, מקאנטרה ועד קונטרס, מקהלה גדולה ואדירה של „לא — לא — לא!“

האם אין זה מיקרה היסטורי, התגלות של אצבע אלוהים ממש, שבשעה זו עומדת בראש ממשלתנו דוקא אשה?

ולא סתם אשה, אלא אשה שנולדה להגיד „לא“, אשה שהמילה „לא“ היא מילת-יסוד של אוצר-השונת המוגבל ליידי לא.

אשה ששרידי מיבטאה הרוסי, שנותרו מתחת למיבטא האמריקאי, ממש משתוקקים למצוא להם ביטוי במילה הרוסית, העולה לאין-שיעור על אחותה העברית: „ניאט!“

אשה שלעומתה מחוזרים כל המדינאים הסובייטיים שחורו ברונתו, מיליוני פעמים, על שתי המילים הקלאסיות: „ניאט“ ו„סולאטיו!“ — לא מסכים!

מזכר שכך זה אינו נוגע לדיפלומטיה, אבל מי צריך דיפלומטיה?

בוודאי לא שריהחוק המזוהר שלנו. לא כדאי לו לחשוב על דיפלומטיה, כי הממשלה אסרה עליו בפירוש לנהל דיפלומטיה כלשהי. הממשלה החליטה כי מותר לו להשתמש, באופן חופשי וללא הגבלה, רק במילה אחת — „לא“. לכל מילה נוספת הוא חייב לקבל אישור מיוחד ופתיאחד מראש.

אבל זה לא חשוב, כי לשריחוצנו אין זמן לחשוב על דיפלומטיה. הוא עסוק כל ימיו בשיפור תדמיתו בעיני החוגים הנוקשים בישראל, למען לא יעלה על דעת איש — הליידי — כי הוא פחות קשוח מהליידי ראשי הממשלה או משריחביטחון, שלא לדבר על שריהדואר והשר לענייני תיירות.

תפקידה של הדיפלומטיה הוא לרכוש ידידים ולהצליח בחברה הבינלאומית. תפקידו של משריחחוק שלנו הוא לאבד ידידים ולבודד את ישראל.

תפקידה של הדיפלומטיה הוא לקדם בעולם את יעדי המדיניות הלאומית. אבל לממשלת-ישראל אין מדיניות בעלת יעדים ברורים, וממילא אין מה לקדם.

לכן אין משריחחוק עוסק בדיפלומטיה, אלא בספורט.

שאיפתו הגדולה היא לצמצם, ואולי אף לבטל ממש, את פער-הזמן בין השמעת תוכנית-שלום זרה כלשהי ובין השמעת ה„לא“ הישראלי.

מבחינה זו הוא השיג הישגים מרשימים. פעם עברו ימים שלמים בין המילה „שלים“ ובין המילה „לא“. עתה צומצם הפער לשעות, ואף לדקות.

ואם ימשיך משריחחוק כמאמץ מבורך זה, ישנו בקרוב שיא עולמי: ה„לא“ הישראלי יישמע יחד עם כל הצעת-שלום שז הגויים, ואולי — מי יודע? — אף יקדים אותה.

מה היינו עושים אילו עמד בראש ממשלת-ישראל דיפלומט, ולא ליידי?

איך היינו נוהגים אילו פעלה צמרת המדיינה על פי הגיון מדיני, ולא נשי?

הנה מתכנסים נציגי ארבעת הגדולים. מטרתם המוצהרת

גולדה, שרף והרמטכ"ל בסיני

היא לעבד קחים להסדר-שלום, אשר ישראל והערבים יוכלו להסכים לו. האמריקאים הודיעו בפירוש כי כוונתם היא להפגיש את הצדדים, בהמשך הדרך, אחרי שיסכימו לעיקרי ההסדר.

מה היתה צריכה להיות תגובת ישראל? ישראל היתה צריכה להכריז: „אנו שואפים לשלום. לכן אנו תומכים בכל יוזמת שלום, יהיו בעליה אשר יהיו. אנו מקדמים בברכה את כינוס הארבעה, ומקווים כי הוא מעיד על כך ששתי המדינות, שגילו עד כה סימני עוינות כלפיו, שינו את עמדתן.“

ישראל היתה צריכה להכריז: „אנו מוכנים לקיים הת-ייצויות תמידות עם כל אחד מארבעת הגדולים, כדי למסור לו את תגובותינו השוטפות על רעיונותיו. לשם כך אנו מזמינים את ברית-המועצות לשגר מיידי את שגרירה לירושלים, ולקבל את שגרירנו במוסקבה.“

הדבר היה מעמיד את ברית-המועצות בפני ברירה עדינה, הוא היה מחזיר לישראל את כושרה-התמרון.

הוא היה מאפשר לנו לפתח גישה גמישה, להגיב במהירות על כל שינוי, להשפיע על ידידנו ועל אויבינו.

ובעיקר: לשכנע את דעת-הקהל העולמית, שהשפעתה היא סמוייה אך גורלית בטחון הארץ, שאנו באמת רוצים בשלום. **את כל זאת עשו הערבים. אנחנו אמרנו „ניאט!“**

לפני חודש הכריז גמאל עבד-אל-נאצר כי הוא מוכן ל„הסדר מדיני“ עם ישראל, שעל פיו היסוג ישראל מן השטחים תמורת הפסקת הלוחמה, הכרה בגבולותיה, פתיחת נתיבי-המים וסידורי-ביטחון. הוא הוסיף כי „הסדר מדיני“ זה יהפוך לשלום, אם ישראל תפתור גם את בעיית הפליטים.

לא היה על ממשלת-ישראל לקבל תנאים אלה ולנשק את רגלי הראיס.

אבל דיפלומטיה נבונה היתה מכריזה: „אנו שמחים שיש בדברי נשיא מצריים התקדמות ניכרת, לעומת העמדה הקשוחה שהשמיע בנאומים אחרים. כדי להקל עליו את דרכו, אנו מוכנים לזוז גם מהעמדה הקשוחה שלנו, לקבוע תנאי-שלום חדשים.“

„וכדי לנגלג את הכדור, אנו מציעים לנשיא מצריים לפתוח מיידי במגעים עימו, בדרכים מתאימות, לבידור נוסף של העמדות.“

תחת זאת הצהיר אבא אבן, תוך פחות משלוש שעות, כי הכרותו של עבד-אל-נאצר היא „קריאה גלווייה להשמדת ישראל.“

ועיתונים יידישניים בעולם התחילו להביע, בעדינות רבה, פיקפוקים ראשונים לגבי שפיות דעתנו.

עד שבא המלך חוסיין, וערך את מסעי-הנצחון שלו בארצות-הברית. הוא קרא לשלום, חזר במפורש ובי אופן חיובי על תנאי-השלום שכבר זכו לאישור מועצת הביטחון, ואף שיפר אותם, לטובת ישראל, בנקודה חשובה אחת (תעלת סואץ).

איך היתה מגיבה הדיפלומטיה הישראלית — אילו היתה קיימת?

היא היתה אומרת: „יש התקדמות רבה בעמדת המלך, שתקף את ישראל לפני שנתיים. ישראל שמחה על התקדמות זו, ומוכנה לתרום את חלקה לגיבוש עמדות משותפות. למרבה הצער, אין ישראל יכולה לקבל את המלך חוסיין כנציג העם הפלסטיני, המנהל עתה את עיקר המלחמה בנו, ושאינו מקבל את אפוסטרופותו. אך ישראל מוכנה לנהל משאומתן רשמי וסדיר עם הנהגת העם הפלסטיני, אם רוצים הפלסטינים עצמם לשתף את המלך חוסיין במשאומתן זה, בוודאי לא תתנגד לכך ישראל.“

„כדי להקל על המשאומתן, מוכנה ישראל לגלות את עיקרי תנאי-השלום שלה, כדי להוכיח שאין פניה לכיבוש שים, אלא רק להבטחת ביטחונה וליצירת מיסגרת-שלום בעלת-משמעות.“

אילו נהגנו כך, היתה ישראל מחזירה לעצמה את תדמית שותרת-השלום.

הצד השני היה עומד בפני הברירה המפורשת והגלווייה בין הענישת לקריהמחשבה של ישראל או שיבה לעמדה נוקשה נוספת חרטום.

תחת זאת השיבה הליידי הקשישה ב„לא“ רבתי, וכל הצעירים התוססים והמקוריים והנוצצים והגבריים ענו אחריה „אמן.“

ה יקררה אם תמשיך ישראל בדרך זו? קל מאוד לנחש. דרך זו נוטלת מישראל כל אפשרות להשפיע על המאורעות, וזנה אותה לפאסיביות מוחלטת, בעוד העולם סביבה משתנה במהירות — לרעתה.

עד יופי-העצמאות הבא, תישאר ישראל מבוזרת לחלוטין בעולם.

דעת המעצמות תתגבש בתוכנית-שלום, שתזכה לתמיכה נלהבת של דעת-הקהל העולמית ולהסכמת הערבים, ושישראל תידיחה אותה בלאו מחלט.

הערבים יהפכו חביבי העולם, ואירוגנייה-החבלה הפלסטיניים יוכרו על-ידי הנוער העולמי כתנועות-שיחרור לגיטימיות.

לא נקבל כסף אמריקאי ופאנסומים, ונצטרך לסמוך על כלי-נשק שיעמידו בסימן-שאלה את עצם קיום מדינת המרחה.

אבל „ליידי לא“ תהיה האשה הפופולארית ביותר בקרב הנכערים שבאזרחי ישראל.